

Σαράντα χρόνια πριν

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Σαράντα χρόνια έχουν περάσει από τις δραματικές εκείνες μέρες του Ιουλίου του 1974, οι οποίες σφράγισαν τη σύγχρονη ιστορία μας. Ήταν μέρες έντονες και αξέχαστες, ακόμη και για έναν 13χρονο. Θυμάμαι ακόμη τον ανέκφραστο Καραμανλή να κοιτάει το πλάθος που τον αποθέωγε, καθώς το αυτοκίνητό του έβγαινε από τον χώρο του αεροδρομίου. Δεν ξέρω τι περνούσε από το μυαλό του εκείνη την ώρα που η Ιστορία τον καλούσε να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο, ύστερα από δέκα χρόνια εξορίας. Είμαι, δύναμε, απόλύτως βέβαιος ότι σαν λαός ήμασταν πολύ τυχεροί που ο τόπος διέθετε τον Καραμανλή ως εθνική εφεδρεία. Ούτε ο Κανελλόπουλος ούτε ο Μαύρος ούτε

Σαράντα χρόνια μετά μπορούμε να πούμε μεγάλη βεβαιότητα ότι ο Κων. Καραμανλής εκπλήρωσε μια πολύ δύσκολη εθνική αποστολή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

τε κανείς άλλος από τον πολιτικό κόδσο μετανέμει την εποχή σαν μπορούσαν να πάρουν το τιμόνι μέσα στη θύελλα και να οδηγήσουν το καράβι σε ασφαλές λιμάνι. Ο Καραμανλής διέθετε την πυγμή και το διεθνές κύρος που του επέτρεψαν να φέρει εις πέρας τη δύσκολη αποστολή.

Είναι δύσκολο για εμάς τους νεότερους να αναλογισθούμε τι ακριβώς συνέβαινε στην Ελλάδα του 1974. Το σύστημα των κοινωνικών αξιωματικών διέθετε ακόμη δύναμην και επέβαλε στον Καραμανλή να κοιμάται ενίστε σε πολεμικό σκάφος. Το τουσιάνι του λαϊκισμού είχε αρχίσει να φουσκώνει, με την Αριστερά να παίρνει κεφάλι και τον Ανδρέα Παπανδρέου να μιλάει για απλή αλλαγή νατοϊκής φρουράς. Ολη η καταπίεση ενός τμήματος του πληθυσμού για πολλές δεκαετίες είχε μετατρέψει την ελληνική κοινωνία σε καζάνι που

έβραζε. Οι Τούρκοι είχαν αποκτήσει το προγεφύρωμά τους στην Κύπρο και ετοιμάζονταν για τον δεύτερο γύρο. Οι Αμερικανοί τον αντιμετώπιζαν με δυσποτία, γιατί ήξεραν ότι δεν μπορούσαν να τον ελέγχουν και επειδή ήταν προσπλωμένος σε ένα ευρωπαϊκό άραμα για την Ελλάδα.

Υπάρχουν ζητήματα που σπάωνται συζήτηση και μελέτη για το αν έκανε λάθος εκείνη την κρίσιμη περίοδο και τους πρώτους μήνες της διακυβέρνησής του. Θα μπορούσε π.χ. να έχει απειλήσει, έστω, με έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο μεταξύ των δύο τουρκικών εισβολών για να προκαλέσει μια δυναμική αμερικανο-βρετανική παρέμβαση; Γιατί πήρε την απόφαση της εξόδου από το στρατιωτικό σκέλος του NATO, η οποία κόστισε τελικά πολύ στα εθνικά μας συμφέροντα; Γιατί ενέδωσε εν μέρει σε ένα είδος λαϊκισμού με την περίφημη «σοσιαλμανία» της εποχής, η οποία νομιμοποίησε τη μετέπειτα δαιμονοποίηση της επιχειρηματικότητας;

Κανένα από αυτά τα ζητήματα, δύναμε, δεν μπορεί να μειώσει τον μεγάλο και θετικό ρόλο που έπαιξε ο Καραμανλής με την επιστροφή του στην Ελλάδα. Οταν αντίκρυζε τον πανηγυρίζοντα ελληνικό λαό να τον αποθέωνει ήξερε καλά μέσα του πόσο εύκολο είναι να παγιδευθεί και πάλι στα πάθη και τις υπερβολές που απορρύθμιζαν συνεχώς το πολιτικό σύστημα. Μας πήρε από το χέρι, σταθεροποίησε την κατάσταση, επέβαλε την πλήρη μεταπολίτευση και μετά έκανε το σπουδαιότερο: μας είπε ότι είτε μας αρέσει είτε όχι ανήκομεν εις την Δύσιν και έθεσε ως στόχο τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Προφανώς ήξερε πολύ καλά τη σημασία αυτού του στόχου, για μια χώρα που βρίσκεται σε κρίσιμη γεωπολιτική θέση και με ένα λαό που αρέσκεται στις υπερβολές. Σαράντα χρόνια μετά μπορούμε να πούμε με μεγάλη βεβαιότητα ότι εκπλήρωσε μια πολύ δύσκολη εθνική αποστολή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Και αυτό, τουλάχιστον, του το χρωστάμε.